

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНИХ ПОСЛУГ І ФІСКАЛЬНА СПРОМОЖНІСТЬ ДЕРЖАВИ: ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ТА СТІЙКІСТЬ У ВОЄННИЙ ЧАС

ЗАХАРКІНА Людмила Сергіївна

*кандидатка економічних наук, доцентка,
доцентка кафедри фінансових технологій і підприємництва
Сумського державного університету
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1002-130X>*

ЗАХАРКІН Олексій Олександрович

*доктор економічних наук, професор,
доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва
Сумського державного університету
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9317-252X>*

БОРОНОС Володимир Миколайович

*кандидат економічних наук, професор,
науковий співробітник
Сумського державного університету
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-8124-6533>*

Анотація. У дослідженні оцінено, як цифрові державні послуги підтримують фінансову спроможність в умовах воєнних шоків. Порівняльний аналіз України та чотирьох країн свідчить, що цифровізація опосередковано підтримує безперервність управління та фінансову стійкість, а її ефекти залежать від кібербезпеки та інституційної інтеграції.

Ключові слова: цифрові державні послуги; фінансова спроможність; GovTech; податкові надходження; інституційна стійкість; кібербезпека; воєнна економіка; повоєнна відбудова.

Метою статті є розроблення та емпіричне застосування інтегрованого аналітичного підходу до оцінювання зв'язку між цифровізацією ключових державних послуг і фінансовою спроможністю держави в умовах воєнних шоків та повоєнного відновлення. Методологія поєднує індекси цифрової зрілості E-Government Development Index (EGDI) і GovTech Maturity Index (GTMI), показник податкових надходжень у відсотках до ВВП та Global Cybersecurity Index (GCI). Порівняльний аналіз охоплює Україну, Естонію, Литву, Польщу і Грузію. Встановлено, що у 2018–2024 рр. Україна мала найбільший приріст EGDI у вибірці, а високі значення складової надання державних послуг GTMI підтверджують масштабованість цифрової сервісної інфраструктури. Падіння частки податкових надходжень у 2022 р. засвідчило, що цифрова зрілість не усуває впливу макроекономічних і воєнних шоків. Відновлення показника у 2023–2024 рр. узгоджується з припущенням, що

цифровізована адміністративна інфраструктура підтримує безперервність фіскальних операцій, знижує трансакційні витрати та підсилює адаптивність мобілізації доходів. Аналіз GCI засвідчив зміцнення заявлених кібербезпекових зобов'язань України, однак зіставлення видань потребує обережності через методологічні зміни індексу. Наукова новизна полягає у формуванні ризик-орієнтованої аналітичної рамки, що поєднує індекси цифрової зрілості, макрофіскальний показник та індикатор кібербезпеки й дає змогу розмежувати прямі фіскальні результати та опосередковані інституційні, поведінкові й пов'язані зі стійкістю канали, через які цифрові державні послуги сприяють зміцненню фіскальної спроможності держави в умовах воєнних шоків і повоєнного відновлення. Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання для вдосконалення цифрової трансформації податкового і митного адміністрування, інтеграції державних реєстрів, розвитку аналітики ризиків та обґрунтування інвестицій у кібербезпеку. Зроблено висновок, що цифрові державні послуги підтримують фіскальну спроможність не через автоматичне зростання доходів, а через адміністративну ефективність, прозорість, інституційну безперервність і здатність держави швидше відновлювати мобілізацію ресурсів після шоків.

Список використаної літератури:

1. Івашова Л. М., Парубчак І. О. Формування фіскальної культури в умовах цифровізації та її роль у детінізації економіки. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. № 4 (39). С. 33–42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2023-4.6>.
2. Демчишак Н. Б., Тихонька У. Т. Вплив фіскальної децентралізації на наповнюваність місцевих бюджетів в Україні в умовах розвитку територіальних громад та цифровізації державних послуг. *Економіка та держава*. 2021. № 6. С. 52–57. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.6.52>.
3. United Nations Department of Economic and Social Affairs. *UN E-Government Knowledgebase*. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb>
4. Balaji K. E-government and E-governance: Driving Digital Transformation in Public Administration. *Public Governance Practices in the Age of AI* / ed. by K. Wongmahesak, J. Ahmad, A. Mustanir. IGI Global Scientific Publishing, 2025. P. 23–44. DOI: <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-9286-7.ch002>.
5. Kawabata M. K., Camargo A. S., Jr. E-Government Innovation Initiatives in Public Administration: A Systematic Literature Review and a Research Agenda. *Administration & Society*. 2023. Vol. 55, No. 9. P. 1758–1790. DOI: <https://doi.org/10.1177/00953997231185847>.
6. Onyango G., Karuri-Sebina G. CivicTechs and GovTechs: Policy Digitalisation in Perspective. *Digitalisation and Public Policy in Africa: GovTech and CivicTech Innovations* / ed. by G. Onyango, G. Karuri-Sebina. Cham : Palgrave Macmillan, 2024. P. 3–20. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-75079-3_1.
7. AlMurtadha Y. AI Prediction Model to Investigate the GovTech Maturity Index (GTMI) Indicators for Assessing Governments' Readiness for Digital Transformation. *Journal of Applied Data Sciences*. 2024. Vol. 5, No. 4. P. 1838–1849. DOI: <https://doi.org/10.47738/jads.v5i4.373>.
8. Belahouaoui R., Attak E. H. Digital Taxation, Artificial Intelligence and Tax Administration 3.0: Improving Tax Compliance Behavior – A Systematic Literature Review Using Textometry (2016–2023). *Accounting Research Journal*. 2024. Vol. 37, No. 2. P. 172–191. DOI: <https://doi.org/10.1108/ARJ-12-2023-0372>.

9. Zídková H., Arltová M., Josková K. Does the Level of E-Government Affect Value-Added Tax Collection? A Study Conducted among the European Union Member States. *Policy & Internet*. 2024. Vol. 16, No. 3. P. 567–587. DOI: <https://doi.org/10.1002/poi3.389>.

10. Novik N., Popova O., Matiashvili T., Garces A. D., Nam S. H. Data Insights on Tax Digitalization: Why Direct E-Payments Matter. *World Bank Blogs*. 19 March 2025. URL: <https://blogs.worldbank.org/en/opendata/data-insights-on-tax-digitalization-why-direct-e-payments-matte>

11. Bassey E., Mulligan E., Ojo A. A Conceptual Framework for Digital Tax Administration: A Systematic Review. *Government Information Quarterly*. 2022. Vol. 39, No. 4. Article 101754. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.giq.2022.101754>.

12. Shah M. A., Ujan M. H., Solangi M. R. Impact of Digital Technologies Enhancing Transparency and Reducing Corruption in Government Institutions. *Advance Social Science Archive Journal*. 2025. Vol. 4, No. 2. P. 231–239. URL: <https://assajournal.com/index.php/36/article/view/946>

13. Sanni O. Digital Taxation and Cybersecurity: Opportunities and Threats. *World Journal of Advanced Research and Reviews*. 2025. Vol. 28, No. 2. P. 1096–1106. DOI: <https://doi.org/10.30574/wjarr.2025.28.2.3832>.

14. World Bank. *GovTech Dataset (October 2022)* : dataset. World Bank Data Catalog, 2022. URL: <https://datacatalog.worldbank.org/search/dataset/0037889/govtech-dataset>

15. World Bank. *GovTech Dataset (December 2025)* : dataset. World Bank Data Catalog, 2025. URL: <https://datacatalog.worldbank.org/search/dataset/0037889/govtech-dataset>

16. World Bank. *Tax Revenue (% of GDP)* : data file. World Development Indicators. URL: <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?country=UKR&series=GC.TAX.TOTL.GD.ZS&source=2>

17. International Telecommunication Union. *Global Cybersecurity Index 2020*. 2021. URL: <https://www.itu.int/epublications/publication/D-STR-GCI.01-2021-HTML-E>

18. International Telecommunication Union. *Global Cybersecurity Index 2024*. 5th ed. 2024. URL: <https://www.itu.int/epublications/publication/global-cybersecurity-index-2024>

19. United Nations Development Programme. 59 % українців користуються державними е-послугами – дослідження ПРООН. *ПРООН в Україні*. 23 січня 2026 р. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/press-releases/59-ukrayintsiv-korystuyutsya-derzhavnymy-e-posluhamy-doslidzhennya-proon>

20. Міністерство цифрової трансформації України. Вже 24 мільйони українців обрали Дію: державні послуги в кілька кліків. *Дія*. 16 березня 2026 р. URL: <https://diia.gov.ua/news/vzhe-24-miliony-ukrainsiv-obraly-diiu-derzhavni-posluhy-v-kilka-klikiv>

Дата надходження статті: 06.08.2026

Дата прийняття статті: 27.08.2026

Дата публікації статті: 30.09.2026